

MÄRJAMAA LASTEAIA PILLERPALL

ÕPPEKAVA

SISUKORD

1. Lasteaia eripära	1
2. Lasteaia õppekava	3
3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	4
4. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus ja läbiviimise põhimõtted	4
5. Õppe- ja kasvatustegevuse alusväärtused	5
6. Õpi- ja kasvukeskkond	5
7. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted	6
8. Õppekava olemus	7
9. Õpikäsitlus	9
10. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	10
11. Lapse individuaalse arengu toetamiseks kohaldatavad erisused	11
12. 3-aastase ja 6-7- aastase lapse eeldatavad üldoskused	12
12. Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning 6-7-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	15
13. Lapse arengu hindamine, toetamine ja põhimõtted	22
14. Erivajadustega laps	24
15. Koolivalmiduse määratlemise põhimõtted	25
16. Koostöö vanemaga	25
17. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	26

1. Lasteaia eripära

Lasteaed on 6-rühmaline. Lastele on loodud kaasaegne õpikeskkond, mida mitmekesistab reljeefne ja looduslikult kaunis õueala. Lasteaia lähedal on elamurajoon, jäätmejaam, katlamaja, veetornid, päästeamet, rahvamaja, haigla, kaubamaja, toidukauplused, raamatukogu, noortekeskus ja gümnaasium, mis **kõik** annavad hea võimaluse õppida erinevates keskkondades.

Aktiivseks liikumiseks ja mänguks **õues** on suured murualad, kaks ronimislinnakut ja madalseiklusrada ning matkamiseks Uuemõisa heinamaa, Järtad ja mets. Rühmade juures on kahekohalised rippkiigid ja liivakastid. Meelespea ja Rukkilille rühma juures on neljakohaline kaalukiik ning Kellukese, Karikakra ja Ülase rühma juures vedrukiik. Sinilille, Kellukese, Karikakra ja Meelespea rühma liivakasti ääres on statsionaarsed õueköögid, Rukkilille ja Ülase rühma juures on teisaldatav õueköök. Õuealal on kaks mängumaja, puidust mängubuss, lõkkeplats ja lipuväljak.

Lasteaias pööratakse tähelepanu teadmiste ja oskuste omandamisele läbi praktiliste tegevuste nii toas kui õues ning kasutatakse erinevaid meetodeid ja meetodikaid vastavalt laste vanusele. Väärtuskasvatuse Kiusamisest vaba lasteaed - kiusamise ennetamine; Samm-Sammult meetodika - sotsiaalsete oskuste kujundamine; vaikuseminutite meetodika - laste keskendumisoskuse kujundamine. Projektõpe - õpetaja ja laste vaheline ühine õpi- ja mängutegevus, mis seab keskmesse lapsest lähtuva projektiteema ja võimaldab arendada õpioskusi, loomingulisust, koostööning sotsiaalseid oskusi ning annab lapsele eduelamuse; Avastuslik uurimuslik õpe - avastamine läbi praktiliste tegevuste - Avasta ilm, Avasta värvused, Avasta meeled, Avasta mõõdud, Avasta vedelikud; keskkonnaõpetus – taimekasvatuskastid rühmade juures, putukahotellid; Robootika – kaasaegsed digivahendid laste digipädevuse toetamisel (tahvelarvutid (10), jutupliiats Lotte loodusemäng, LegoWeDo2,0 (6), Bee-Bot (10), Blue-Bot (1), TaleBot (6), Edison (4), Ozobot (4), Matatalab Pro Set (5), MakeyMakey (6), Matatalab lite (6), Dash&Dot (2), Qobo tigu (6), kodeerimisrõng Coding Express(6), Õpi õppima Legoõppeprogramm (3); TTS maastikurobot (Ülane), kõne salvestavad pesulõksud (2), matemaatika õppimisel mänguline kontseptsioon Lähme Arvumaale. Alates 2021/2022 õppeaastast kasutavad õpetajad laste koolivalmiduse hindamisel lisaks arengu jälgimise- ja nutimängule Lipura Bridge (sild lasteaiast kooli) komplekti. Laste arengu- ja

õpikeskkonna loovad õpetajad, logopeed, liikumis- ja muusikaõpetaja ning majandamist tagavad ja õpetajaid abistavad töötajad. Lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutavad kõik lapsega tegelevad täiskasvanud.

Missioon, visioon ja põhiväärtused

Missioon:

Lasteaed on last arendav haridusasutus, kuhu lapsed ja lapsevanemad tulevad meelsasti ning kooli läheb loov, õpihimuline, rõõmsameelne ja teistega arvestav laps

Visioon:

Kaasaegne traditsioonidel põhinev õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse arengut ning pakub erinevaid võimalusi mänguks, õppimiseks ja tegutsemiseks.

Põhiväärtused:

Koostöö ja ausus – Lasteaia ja kodu koostöös on loodud väärtustel põhinev õpikeskkond, kus toimib avatud ning aus suhtlemine, üksteisega arvestamine ja meeskonnatöö.

Eeskuju ja sallivus – Täiskasvanud oma eeskujuga väärtustavad iga last ja inimest olenemata tema kultuurilisest, keelelisest või muust eripärast.

Loovus ja huumorimeel – Positiivne ja rõõmsameelne keskkond toetab lapse loovat eneseväljendust ning õpetab väärtustama iseennast, keskkonda enda ümber ja teiste loomingut.

toetades lapse loovat eneseväljendust õpib ta väärtustama iseennast, keskkonda enda ümber ja teiste loomingut.

2. Lasteaia õppekava

Lasteaia õppekava (edaspidi *õppekava*) on lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise ja läbiviimise alusdokument, (*mille koostamise aluseks on alushariduse riiklik õppekava*) mille lasteaed koostab alushariduse riikliku õppekava alusel.

Lasteaia õppekava koostamisest võtavad osa direktor, õppealajuhataja, õpetajad, abiõpetajad ja hoolekogu.

Õppekavas esitatakse:

- lasteaia eripära;
- lasteaia õppekava;

- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid;
- õppe- ja kasvatustegevuse korraldus ja läbiviimise põhimõtted;
- õppe- ja kasvatustegevuse alusväärtused;
- õpi- ja kasvukeskkond;
- õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted;
- õppekava olemus;
- õpikäsitus;
- rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine;
- lapse individuaalse arengu toetamiseks kohaldatavad erisused;
- *erivajadustega laps;*
- *koolivalmiduse määratlemise põhimõtted;*
- koostöö vanemaga;
- 3- aastase lapse ja 6-7-aastase lapse eeldatavad üldoskused ning 6-7- aastase lapse arengu eeldatavad tulemused;
- lapse arengu hindamine ja toetamine;
- õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse igakülgne ja järjepidev areng alushariduse omandamiseks kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetatakse lasteaias lapse üldoskusi:

- mänguoskus;
- tunnetus- ja õpioskus;
- sotsiaalsed ja eneseregulatsiooni oskused

ning valdkondlikke oskusi:

- keel ja kõne;
- eesti keel kui teine keel;
- mina ja keskkond;
- matemaatika;
- kunst;
- liikumine ja muusika.

4. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus ja läbiviimise põhimõtted

Õppeaasta algab 1. septembril ja kestab järgmise kalendriaasta 31. augustini. Aktiivne

õppeperiood kestab septembri kolmandast nädalast kuni mai kolmanda nädalani. Maikuu kolmandast nädalast kuni septembri kolmanda nädalani toimub õpitu kordamine ja kinnistamine ning mänguline tegevus nii toas kui õues.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise ja läbiviimise põhimõtted on lapsest lähtuvad:

- lapse individuaalsuse ja arengupotentsiaali arvestamine;
- lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- turvalise, hooliva, kiusamisvaba ja koostöise õhkkonna loomine;
- lapse loovuse ja omaalgatuse toetamine;
- erinevate valdkondade ja tegevuste lõimimine, rakendades mängu, katsetamist, liikumist, muusikat ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid õppeviise nii individuaalsetes tegevustes kui ka grupis;
- humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- lapse arengut, sotsialiseerumist ja iseseisvust soodustava keskkonna loomine;
- lapse turvatunde ja eduelamuse tagamine;
- kodu ja lasteasutuse koostöö;
- eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine;
- digitehnoloogia mõtestatud kasutamine seatud eesmärkide täitmiseks ning laste kaasatuse suurendamiseks;

Lapse arengu toetamine on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab iga meeskonna liige.

5. Õppe- ja kasvatustegevuse alusväärtused

Lasteaed loob tingimused laste sotsiaalse, emotsionaalse, füüsilise ja vaimse arengu toetamiseks ning võrdsuse ja kaasamise edendamiseks.

Olulised on ühiskondlikud väärtused – vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, kodumaa-armastus, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

Väärtuskasvatus lasteaias põhineb eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühisväärtuste ning maailma kultuuride ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Lasteaed seisab eesti keele ja kultuuri säilimise ning arengu eest.

6. Õpi- ja kasvukeskkond

Õpi- ja kasvukeskkond on last ümbritseva vaimse, sotsiaalse, füüsilise ja digitaalse keskkonna kooslus, milles lapsed arenevad ja õpivad. Õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse positiivse enesehinnangu kujunemist ja lapse arenemist iseseisvaks, algatusvõimeliseks ja aktiivseks õppijaks.

Õpi- ja kasvukeskkonna loob õpetaja koostöös laste ja lasteaia meeskonnaga, kaasates võimalusel vanemaid. Õpi- ja kasvu kujundamisel lähtutakse laste vajadustest, õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja sisust.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamise põhimõtted:

- lähtutakse ühiste väärtuste tuginevatest kokkulepetest ja lasteaia tavadest;
- luuakse usaldav, sõbralik, pinge- ja vägivallavaba õhkkond ning võimaldatakse kogeda positiivseid tundeid;
- suunatakse lapsi üksteisega arvestama, üksteist toetama ja koostööd tegema;
- väärtustatakse ja tunnustatakse ideede ning arvamuste paljusust;
- tagatakse aega mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks;
- kujundatakse heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse ning tagatakse kõikidele lastele võrdsed võimalused;
- kohandatakse tegevusi, õpet ja õppematerjale paindlikult, võimaldatakse valikute tegemist ning luuakse võimalused aktiivseks osaluseks;
- tehakse koostööd vanematega.

Füüsilise ja digitaalse keskkonna põhimõtted:

- tagatakse turvalisus;
- õppimine tehakse nähtavaks;
- tagatakse õppe- ja mänguvahendite kättesaadavus ja mitmekesisus;
- kujundatakse liigendatud rühmaruum, mis võimaldab tegutseda alarühmades ja pakub võimalusi omaette olemiseks;
- luuakse võimalused mängimiseks ja liikumiseks;
- luuakse võimalused digitaalse õpivara ja digitehnoloogia kasutamiseks.

Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad lasteaias, väljaspool lasteaia ruume ja digitaalses õpikeskkonnas.

7. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted

Lapse ealisi, soolisi ja individuaalseid vajadusi ja iseärasusi arvestades:

- luuakse võimalused ja tingimused tervikliku isiksuse kujunemiseks, kes on sotsiaalselt tundlik, vaimselt erk, ennastusaldav, kaasinimesi arvestav ja keskkonda väärtustav;
- hoitakse ja tugevdatakse lapse tervist ning soodustatakse tema emotsionaalset, kõlbelist, sotsiaalset, vaimset ja kehalist arengut.

Tegevuse eesmärk on toetada isiksuse väljakujunemist, kes

- usub endasse;
- tegutseb loovalt;
- käitub eetilisel;
- on rõõmsameelne ja avatud uuele.

Pedagoogid toetavad teadlikult ja eesmärgipäraselt lapse arengut ning pakuvad neile

- tuge positiivse minapildi kujunemisel;
- mängu-, suhtlemis- ja koostöövõimalusi;
- kogemusi, mis toetavad lapse mitmekülgset ja tasakaalustatud arengut, sh meeldivaid ja eakohaseid õpikogemusi;
- abi ümbritseva maailma mõistmisel.

8. Õppekava olemus

1. Lasteaia õppekava on oma olemuselt üldõpetuslik ja toetub J. Käisi pedagoogilistele põhimõtetele.
2. Üldõpetuse põhimõtted:
 - kõik õpetusalad seotakse ühtseks tervikuks;
 - kesksel kohal on vaatlusõpetus ehk kodulugu;
 - vaatlusõpetuse teemad valitakse laste huvist ja kodukoha ümbrusest;
 - vaatlusõpetuse teemade kestus ja laad sõltub õpetatava sisust.
3. Üldõpetuse sisuks on vaatlusõpetus, mis on lähtekohaks kogu lapse mõtetegevusele ja väljendusele. Mis vaatluses esile toodud, seda väljendatakse keeleliselt, kinnistatakse ja süvendatakse lugemispalade käsitlemisel, töötatakse läbi arvutamisel, kujutatakse erinevatel viisidel käelistes tegevustes, kasutatakse laulude ja luuletuste õpetamisel ning elustatakse uuesti dramatiseeringutes,

mängudes ja liikumises. Üldõpetusliku tööviisiga pannakse alus kõigile õppetegevustele, mille läbi lapsed tegutsevad suurema huviga, arenevad jõudsamini ja omandavad kergemini neile vajalikke oskusi ja teadmisi.

4. Üldõpetusliku õppe- ja kasvatustegevuse aluseks on teematervikul põhinev tegevuskava. Planeeritakse koduloolised teemad arvestades traditsioone ja rahvakalendri tähtpäevi. Iga teema algab vaatlusega või õppekäiguga.
5. Üldõpetuse põhinõuded:
 - lapsepärasmus – õpetuse sisuks on lapse huvideringi kuuluvad asjad ja nähtused, mis toetavad tema arengut ning on talle jõukohased;
 - elulisus – õpetus peab hoidma sidet kodu ja koduse eluga, koduümbrusega;
 - näitlik õpetus;
 - isetegemise põhimõte.
6. Individuaalne tööviis võimaldab lapsel iseseisvalt töötada oma loomulikus rütmis, valida tööd ning rakendada oma võimeid ja huvisid.
7. Individuaalne töö on loov töö, milles väljendub lapse omaalgatus, huvi, mõtted, vaba eneseväljendus, tegemise viis, vahendite valik ja tegevuse arendav mõju.
 - Lapsel on aktiivne roll, täiskasvanu on õppimise ja loovuse toetaja ning mitmekülgse kasvukeskkonna kujundaja.
 - Õppimine lasteaias teostub lapse mängu, kogemuste, suhtlemise ja õppetegevuste kaudu.
 - Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel lähtutakse lapse tervise hoidmisest ja edendamisest ning liikumisvajaduste rahuldamisest.
 - Õppe- ja kasvatustegevuste kaudu antakse lastele baasteadmised tervisest ja tervislikust eluviisist, kujundatakse hoiakuid ja oskusi tervise hoidmiseks ning tugevdamiseks.
 - Mängu ning ümbritsevat keskkonda käsitlevate teemade kaudu õpib laps ohutut liiklemist liikluses jalakäijana ja jalgratturina.

Õppimise tsükkel:

I aste teadlikkuse ärkamine

- Laps on loomult uudishimulik. Täiskasvanu pakub erinevaid võimalusi kogeda uusi asju ja teadmisi läbi huvitava keskkonna.

II aste uurimine

- Laps uurib ja vaatleb, kogudes uusi teadmisi. Täiskasvanu aitab ja toetab last

tema arvamustes ja mõtetes, annab võimaluse aktiivselt tegutseda, ergutab last küsimustega.

III aste võrdlemine

- Laps võrdleb oma arusaamisi kaaslaste ja täiskasvanutega. Täiskasvanu aitab lapsel mõista ja aru saada. Juhendab ja selgitab arusaamatuid asju, esitades selgitavaid küsimusi ja lisades teavet, mis kergendab lapsel leida seoseid.

IV aste sobitamine

- Õppimise tsükkel kordub. Laps kasutab õpitud uutes olukordades, püstitades uusi hüpoteese, mis ootavad tõestamist. Täiskasvanu pakub vahendeid ja situatsioone sobitamiseks, mis aitab õpitud uutes olukordades kasutada.

Laste filosoofias ei ole olemas valesid ega ka täiesti õigeid vastuseid. Laste filosoofia vajab aega. Iga küsimus, mille esitad lapsele

- vajab aega mõtlemiseks;
- ära kiirusta lisaküsimuse esitamisega, see segab last;
- ära kiirusta ise vastust andma.

Õppimine peab olema lapsele meelepärane tegevus. Õppimine on toimunud, kui lapse tegevuses on näha muutusi. Pedagoogist sõltuvad põhiväärtused:

- eeskuju - pedagoogi isiksuslik mõju laste väärtushinnangute kujunemisele;
- positiivse õhkkonna loomine rühmas – lapse positiivsed iseloomuomadused rikastavad rühma üldist õhkkonda;
- kindlad reeglid – lapse ja täiskasvanu vahelised kokkulepped;
- demokraatlik keskkond – laps kaasatakse otsuste langetamisse, vastutuse kandmisse ja jagamisse;
- väärtuste õpetamine – teadmiste rakendamine praktikas;
- edukus - arendada soovi olla õppimises edukas, tunnustada last tema tegevustes;
- konfliktide lahendamine - õpetada lahendama konflikte ilma vägivalda kasutamata.

Arengukeskkond lapsest lähtuva käsitluse puhul pakub:

- valikuvõimalusi;
- harjutamise võimalusi;
- turvalisust, eduelamust ja emotsionaalset heaolu;
- tervise hoidmist ja liikumisvajaduse rahuldamist;

- tuge ja juhendamist;
- arenguliselt sobivaid mängu- ja õppevahendeid;
- võimalust tegutseda väikeses grupis ja individuaalselt

9. Õpikäsitus

Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille laps omandab vastastikusel toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Õppimist käsitletakse väljundipõhiselt, rõhutades muutusi lapse käitumises, teadmistes, hoiakutes ja oskustes, väärtustades õpiprotsessi. Õppimine ja õpetamine lasteaias toimuvad üldõpetuse põhimõtetel lapse lähima arengu tsoonis. Laps õpib oma keskkonnas aktiivselt tegutsedes. Seoste kaudu õppides omandatakse uusi teadmisi, oskusi ning kujunevad väärtushinnangud ja hoiakud. Õppimine toetub

- lapse kaasasündinud ja omandatud võimetele;
- lapse aktiivsusele ümbritseva maailma tundmaõppimisel;
- teiste inimeste abile ja toetusele.

Koolieelses eas õpib laps praktiliselt tegutsedes. Olulisel kohal on õppimine mängu, kaaslaste ja teiste inimestega suhtlemise ning ümbruses toimuva jäljendamise kaudu. Lapse õppimises on oluline, et

- tegevus tugineb tema huvile ja on vaheldusrikas;
- ta saab tegutseda mitmekülgses keskkonnas;
- tal on võimalik teha jõukohaseid valikuid ja tegutseda ka ilma täiskasvanu suunamiseta ning õpitud kinnistada harjutamise teel;
- talle on kättesaadavad täiskasvanu ning teiste laste nõuanded ja abi.

Õppe- ja kasvatusprotsessis areneb lapse suutlikkus rakendada õpitud edaspidises elus. Õpetaja kasutab mitmekesiseid lapsest lähtuvaid õppeviise ja loob tingimused, kus laps saab:

- kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- seostada oma teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- järkjärgult süvendada olemasolevaid teadmisi;
- arutleda ja analüüsida õpitud ja saadud kogemusi;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

10. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

1. Rühma õppe- ja kasvatustöö kavandamine toimub Eesti Lasteaedade Internetipõhises Infosüsteemis ELIIS.
2. Lasteaia õppekava on rühma-, liikumis- ja muusikaõpetaja projekti/kuuplaani koostamise ning õppe- ja kasvatustegevuste planeerimise alus.
3. Digitaalses päevikus kajastuvad õppekasvatustöö eesmärgid, rühma projekti/kuuplaan, pedagoogide poolt planeeritud ja läbiviidud tegevused, tegevuste analüüs, individuaalne töö lastega, lapse arengu hindamine ning koostöö lastevanematega.
4. Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad sujuvalt igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ning pedagoogi planeeritud õppe- ja kasvatustegevused, moodustades tasakaalustatud terviku, jättes lastele piisavalt aega ning võimalusi aktiivseks ja vaikseks tegevuseks.
5. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja õppesisu valikul lähtutakse lapsest ja tema huvist, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, tuntult tundmatule, lihtsamalt keerukamale, üksikult erilisele ja sealt omakorda üldisele
6. Õppe- ja kasvatustegevuse tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning õpetajate või teiste töötajate kaasamist.
7. Õpitavaga tutvutakse võimalusel selle loomulikus keskkonnas.
8. Lapsed viibivad väljas iga päev sõltuvalt ilmastikutingimustest 1-2 korda päevas.
9. Pooleteise kuni kolmeaastastele lastele võimaldatakse vähemalt üks kord päevas uneaega ning vanematele lastele on tagatud päevas vähemalt üks tund puhkeaega valikuvõimlaustega une ja muu vaikse tegevuse vahel.
10. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine on paindlik ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel (edaspidi dokumenteerimine).
11. Dokumenteerimise protsessi käigus tehtud tähelepanekud, kogutud dokumendid ja nende analüüsimine aitavad mõtestada õppe- ja kasvatustegevuse protsessi ja kujundada õpi- ja kasvukeskkonda.

12. Dokumenteerimise käigus tehakse nähtavaks õppe- ja kasvatustegevuse seos õppekavaga, eesmärgid, tegevused, teemakäsitus ning kokkuvõtte eesmärkide saavutamisest.
13. Rühma projekti/kuuplaanis esitatakse üldoskused, õppetegevusvaldkondade eeldatavad tulemused ja tegevused, mis toetavad eeldatavate tulemuste saavutamist.
14. Rühmapäevikus ja projekti/kuuplaanis kajastuvad õppetegevusvaldkonnad, õuesõpe, mäng (liikumismäng, õppemäng, loovmäng, dramatiseering jm), erinevate meetodikate kasutamine (kiusamisest vaba lasteaed, väärtuskasvatus, samm-sammult meetodika, avastusõpe, digiõpe, legoõpe, vaikuseminutid).
15. Projekti/kuuplaani kinnitab õppealajuhataja.
16. ELIIS keskkond on vanematele avatud.

11. Lapse individuaalse arengu toetamiseks kohaldatavad erisused

1. Lapse individuaalse arengu toetamiseks teeb õpetaja koostööd vanemaga, et kohandada õppe- ja kasvatustegevuste sisu ja korraldus ning õpi- ja kasvukeskkond.
2. Vajadusel koostab õpetaja koostöös logopeedi, eripedagoogi või teiste spetsialistide ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava.
3. Individuaalsesse arenduskavasse märgitakse:
 - lapse arengu hindamise tulemus;
 - lapse toe vajadus;
 - rakendatud tugimeetmed ja nende vajadus.
4. Üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest, arengueesmärkide saavutamisest ning lapse edasistest vajadustest.
5. Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe.
6. Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse lapse arengutaset ja vanust, samuti eesti keele õppe mahtu ning meetodikat.

12. 3-aastase ja 6-7- aastase lapse eeldatavad üldoskused

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;

- eneseregulatsioonioskused.

Üldoskusi toetatakse lõimitud tegevuste ja erinevate õppeviiside kaudu.

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Õppe-ja kasvatustegevuse tulemusel 3-aastane laps:

- 1) suudab väikeses grupis lühiajaliselt mängule keskenduda;
- 2) kasutab mängudes realistlikke ja asendusmänguasju;
- 3) jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- 4) sooritab üksteisele järgnevat lihtsaid mängulisi toiminguid;
- 5) kutsub kaaslast oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- 6) suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
- 7) suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- 1) suudab mängule keskenduda;
- 2) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid
- 3) rakendab mängudes oma kogemusi, teadmisi ja oskusi;
- 4) algatab mängu ja arendab mängu sisu;
- 5) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused seisnevad oskuses tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada – hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3-aastane laps:

- 1) tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;

- 2) suudab huvipakkuvale tegevusele lühiajaliselt keskenduda;
- 3) mõistab lihtsat kõnet;
- 4) valdab eneseväljenduseks sobivat sõnavara;
- 5) väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
- 6) suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
- 7) rühmitab objekte ühe tunnuse alusel;
- 8) suudab järgida lihtsat juhust;
- 9) oskab detailselt lihtsa terviku kokku panna.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- 1) suudab keskenduda õppimisele kuni 30 minutit;
- 2) saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust;
- 4) esitab õppe- ja kasvatustegevuste käigus küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada;
- 5) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- 6) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 7) kasutab õpitud erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
- 8) kasutab sobivaid digivahendeid ja võtteid probleemi lahenduseks.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka kaaslast, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3-aastane laps:

- 1) oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- 2) on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
- 3) osaleb täiskasvanuga ühistevustes;
- 4) saab aru lihtsamatest kokkulepetest;
- 5) loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
- 6) jagab mõnikord asju ka teistega;

- 7) algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- 8) oskab väljendada oma vajadusi ja soove.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- 1) tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda;
- 2) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 3) oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi;
- 4) teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi;
- 5) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 6) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 7) osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides;
- 8) suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

Eneseregulatsiooni oskused

Eneseregulatsiooni oskuste all mõistetakse oskusi, mis on seotud töömälu, tähelepanu ning pidurdusprotsesside suunamise ja oma käitumise kavandamisega. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 3-aastane laps:

- 1) tuleb toime vanemate eemalolekuga;
- 2) tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
- 3) suudab lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- 4) Suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
- 5) Saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
- 6) Paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- 2) kavandab, algatab ja korraldab mängu ning igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 3) suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda;

- 4) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 5) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- 6) kasutab vajadusel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.

12. Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning 6-7-aasase lapse arengu eeldatavad tulemused

Lõimitud õppe- ja kasvatustegevused: õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse eri valdkondade õppesisu ja –tegevusi.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning 6-7- aastase lapse arengu eeldatavad tulemused valdkondades:

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine.

Valdkond mina ja keskkond õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- toetada last iseenda ja ümbritseva maailma tundma õppimisel ja mõistmisel;
- suunata last ümbritseva maailma mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeltõlgima;
- suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;
- suunata last mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis- ning digikeskkonna erinevusi.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- 1) oskab tutvustada ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid;
- 2) oskab nimetada oma kehaosade nimetusi, eristab isiklikke kehaosi ning nendega seotud privaatsset ja avalikku käitumist;
- 3) oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;

- 4) oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid;
- 5) oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- 6) saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid;
- 7) oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades ennast kehtestavalt ja turvaliselt käituda ning julgeb ja oskab vajadusel abi kutsuda;
- 8) oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida;
- 9) oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid;
- 10) märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;
- 11) tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust;
- 12) oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;
- 13) oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest;
- 14) oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega;
- 15) oskab liicluses ohutult käituda;
- 16) oskab kirjeldada peamisi põhimõtteid tervislikuks ja mitmekesiseks toitumiseks ning selgitab, miks neid põhimõtteid on oluline järgida;
- 17) oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni, ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel;
- 18) oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine;
- 19) teab digitehnoloogia ja internet turvalise kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas;
- 20) oskab digivahendeid eesmärgipäraselt ja heaperemehelikult kasutada ning juhib lihtsamaid robotikaseadmeid.

Valdkond keel ja kõne õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ning igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse tase ja vanust;
- luua lapsele võimalusi eesti ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;

- pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;
- suunata last õpitut erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides, sh väljaspool lasteaeda, kordama;
- õpetada last suhtlemisel keelevahendeid kasutama;
- suunata last ettelugemise, raamatu illustratsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildirikaste raamatute ettelugemise ja õppe- ning mänguvahendite, sh meediumide ja digivahendite, kasutamise kaudu;
- toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjalikukultuuripärandi kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- 1) tuleb toime nii eakaaslaste kui täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemis paigaga;
- 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellel sobivalt reageerida;
- 3) oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) oskab jutustada pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada ka oma tundeid;
- 5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- 6) oskab kasutada kõnes õigesti kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;
- 7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- 8) oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel häälendada õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 9) tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1-2-silbilisi sõnu ja neis koosnevaid lihtsaid lauseid;
- 10) oskab joonistähedega kirjutada vähemalt 1-2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;
- 11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane eesti keelt teise keelena kõnelev laps:

13. mõistab lihtsamat eestikeelset kõnet, kui see on esitatud tuttavatel teemadel selgelt ja aeglaselt;
14. tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes;
15. saab aru korraldusest õpitud sõnavara piires ja toimib vastavalt;
16. saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires;
17. kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
18. hääldab õigesti kõiki eesti keele häälikuid ja eristab välteid;
19. tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1-2-silbilisi sõnu;
20. oskab kirjutada vähemalt 1-2-silbilisi sõnu joonistähedega;
21. teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule, mille keeleline keerukus vastab last
22. keeleoskustasemele (mõistab ja kasutab igapäevaseid väljendeid ja lihtsamaid fraase, et oma vajadusi rahuldada, oskab ennast ja teisi tutvustada ning pärida elukoha, tuttavate inimeste ja asjade järele ning vastata sama ringi küsimustele, suudab suhelda lihtsas keeles, kui vestluspartner räägib aeglaselt ja selgelt ning on valmis aitama).

Valdkond matemaatika õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- Suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;
- Suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
- Seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende käigus kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistinguid.
- Toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- 1) Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse arvestades samaaegselt kahte tunnust;
- 2) Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- 3) Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- 4) Oskab liita ja lahutada kümne piires ning tunneb märke +, -, =;
- 5) Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- 6) Oskab järjestada kuni kümme eset suuruse järgi (pikkus, Laius, kõrgus jm);
- 7) Oskab kasutada õigesti mõisteid *eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem*;
- 8) Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes: all-peal, kohal, keskel, äärel, vasakul-paremal;
- 9) Oskab öelda kellaaega täistundides;
- 10) Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaaegu õiges järjestuses;
- 11) Oskab nimetada oma sünnikuud ja-päeva;
- 12) Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meter, liiter, kilogram) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- 13) Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nööri vms);
- 14) Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada;
- 15) Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.

Valdkond kunst õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada oma ideid;
- toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist, lahenduste leidmist, olemasolevate oskuste kombineerimist uutega;
- luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ja omaduste tundma õppimiseks;
- luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- 1) oskab leida ümbritseva vaatlemisel detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil;
- 2) oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja fantaasiaid;
- 3) kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt;
- 4) oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste tööde üle;
- 5) oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist tööd;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja oskab kogetust vestelda;
- 7) kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel;
- 8) loob digitaalset sisu (foto, heli, video, animatsioon).

Valdkond muusika õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- tutvustada lapsele Eesti, Euroopa ja maailma muusikalist pärandit.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- 1) oskab laulda eakohaseid laule nii kaaslastega kui üksi;
- 2) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 3) eristab tämbri ja kola järgi õpitud pille;
- 4) oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge nii üksi kui koos kaaslastega;
- 5) oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel/improviseerimisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

Valdkond liikumine õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused aktiivseks tegutsemiseks nii üksi kui ka rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;

- rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate sportlike tegevustega;
- toetada lapse üld- ja peenmotoorika ning kehalise võimekuse arengut läbi erinevate tegevuste ja liikumisviiside, tutvustada lapsele põhiliikumisi, erinevaid liikumismänge ja spordialasid, tantsu ja rütmikat ning käelisi tegevusi;
- suunata last kasutama tegevustes ja harjutustes mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- toetada lapse liikumisostkuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude jms) kaudu;
- pöörata tähelepanu lapse rühile, koordineerimisele, hügieenile ja ohutusele liikumisel.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- 1) suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- 4) oskab sooritada vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi;
- 5) suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituse järgi ja ise harjutusi juhendada;
- 7) oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi;
- 8) oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 9) oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (pallid, lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- 10) oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mänge;
- 11) oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

13. Lapse arengu hindamine, toetamine ja põhimõtted

1. Lapse individuaalse arengu toetamiseks teevad õpetajad koostööd vanemaga, et kohandada õppe- ja kasvatustegevuste sisu, korraldus ning õpi- ja kasvukeskkond.
2. Õpetajad jälgivad ja analüüsivad kavakindlalt (vaatlus, kuu/projektiplaan, päevik, lapse arengumapp, arengu jälgimise mäng jms) lapse arengut

õppeaasta jooksul igapäevatoimingutes, mängus kui ka õpetaja suunatud tegevustes. Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.

3. Kehalise arengu analüüsimisel ja hindamisel vaadeldakse lapse üld- ja peenmotoorikat, koordineerimist, rühti ja tasakaalu, painduvust, täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrolli oskust ning jõudu ja vastupidavust.
4. Vaimse arengu analüüsimisel ja hindamisel vaadeldakse psüühiliste protsesside ja kujutluste ning õppimise alusoskuste kujunemist. Siia kuulub ka kõne kasutamise ja mõistmise hindamine.
5. Sotsiaalse arengu analüüsimisel ja hindamisel vaadeldakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, lapse tegevuste, eelkõige mängu arengut, iseseisvust ja toimetulekuoskusi, ka emotsioonide kontrolli ja väljendamise oskust, mis on tihedalt seotud kollektiivis kohanemisega.
6. Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse arengu ning positiivse enesehinnangu toetamiseks, lapse eripära mõistmiseks ja erivajaduste väljaselgitamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.
7. Lapse arengu hindamise meetodid on:
 - vaatlus;
 - vestlus, intervjuu;
 - laste tööd;
 - erinevad teaduspõhised testid;
 - lapse arengu hindamise tabel Eliis keskkonnas;
 - arengu jälgimise mäng jms.
8. Lapse arengu hindamist toetab lapse arengumapp. 6-7-aastase lapse arengumapis on:
 - tiitelleht;
 - lapse lasteaeda tuleku ja lasteaiaast lõpetamise aeg;
 - lapse kasvamise tabel (vanus, käelaba ja jala talla suurused lapse lasteaeda tulekul ja lasteaia lõpetamisel);
 - teaduspõhised testid;
 - õpetaja valikul ühe kindla olendi või eseme kujutamine erinevas vanuseastmes;

- intervjuu lapsega erinevas vanuseastmes, küsimusi muutmata (küsimusi muutes).
 - lapse huvitavad ütlemissed;
 - lapse joonistused, diplomid ja tunnistused, koopiad ajakirjanduses kajastatud artiklitest;
 - lapsevanemate loal on mappi lisatud mälupepit/DVD lapse fotodega lasteaia käidud ajast;
 - lapse arengutabel (Eliis keskkonnas 1,5-6-aastase lapse puhul);
 - lapse arengu hindamise tulemused (arengu jälgimise mäng jms);
 - logopeedi poolt läbiviidud koolivalmiduse test (6-7-aastase lapse puhul);
 - koolivalmiduskaart (6-7-aastase lapse puhul);
 - lapsevanema poolt allkirjastatud lapse arengu vestluse osalemise kinnitus.
9. Lapse arengumapiga saab vanem tutvuda lapse rühmas. Lapse lasteaia lahkumisel saab lapsevanem kaasa lapse arengumapi.
10. Õpetajad täidavad Eliis keskkonnas lapse arengu tabeli. Lapse arengu kirjelduses ja koolivalmiduskaardil on kirjeldatud lapse oskused ja tulemused üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuste valdkondades. Lapse arengu tabel, arengukirjeldus ja koolivalmiduskaart on Eliis keskkonnas vanemale avatud. Vähemalt ühel korral õppeaastas viivad õpetajad lapsevanemaga läbi arenguveestluse.
11. Lapse arengu hindamine ja arenguveestluse tulemus dokumenteeritakse ning allkirjastatakse vanema ja õpetajate poolt.

14. Erivajadustega laps

1. Erivajadusega/koolipikendusega laps on laps, kelle võimetest, tervislikust seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.
2. Erivajadusega/koolipikendusega lapse toetamine lasteaia on meeskonnatöö, kuhu kuuluvad:
 - pedagoogid (sh õppealajuhataja ja direktor);
 - logopeed;
 - lapsevanem;

- tugiisik.
3. Pedagoogi tegevus erivajadusega/koolipikendusega lapse toetamisel:
 - erivajadusega/eritähelepanu vajava ja koolipikendusega lapse jälgimine rühmas;
 - probleemi teadvustamine, vajadusel logopeedi ja/või juhtkonna kaasamine;
 - lapse vaatluspäeviku pidamine, käitumisprobleemide hinnanguvaba kirjeldamine;
 - igapäevase tagasiside andmine lapsevanemale;
 - lapse arengu kirjelduse koostamine;
 - lapse arengu vestlus lapsevanemaga;
 - kasvukeskkonna kohandamine, sobivate võtete, meetodite leidmine ja rakendamine lapsega toimetulekuks (lasteaia juhtkonna ja kolleegide toetus);
 - individuaalse arenduskava koostamine lapsele (Lapse iseseisvuse ja toimetulekuoskuste toetamise tabel);
 - vajadusel erialaspetsialisti konsultatsiooni soovimine;
 - vajadusel valla sotsiaalosakonna kaasamine (õppealajuhataja ja /või direktor);
 - vajadusel Raplamaa Rajaleidja keskuse kaasamine.
 4. Erivajadustega lastele luuakse tingimused kasvamiseks sobitusrühmas koos teiste lastega.

15. Koolivalmiduse määratlemise põhimõtted

1. Koolivalmidus on lapse valmisolek minna mänguliselt põhitegevuselt üle õpitegevusele.
2. Koolivalmiduse kujunemist mõjutavad lapse sünnipäraseks eeldused ja võimed, kasvukeskkond ning täiskasvanud, kes lapsega tegelevad.
3. Lapse koolivalmiduse kujunemist jälgivad pedagoogid lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelse perioodi.
4. Pedagoogid annavad lapsevanematele informatsiooni lapse koolivalmidusest.
5. Pedagoogid nõustavad lapsevanemaid koolikohustuse edasilükkamise küsimustes ja tutvustavad lapsevanematele koolikohustuse edasilükkamise taotluse esitamise tingimusi ja korda.
6. Pedagoogid koostavad lasteaia õppekava läbinud lapsele koolivalmiduskaardi.
7. Õppekava läbinule annab lasteaed välja koolivalmiduskaardi.

16. Koostöö vanemaga

1. Õpetajad ja lasteaia töötajad teevad lapsevanemaga lapse arengu ja tervise toetamiseks koostööd, mis põhineb vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. ___Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteaia tegevusele.
2. Õpetajad teavitavad regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning loovad lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu kasvatusküsimustes.
3. Vähemalt üks kord õppeaastas toimuvad rühma lastevanemate koosolekud.
4. Lastevanematele vajaminev informatsioon kajastub õppeaasta jooksul ELIIS keskkonnas, rühma stendil ja lasteaia kodulehel www.lasteaedpillerpall.edu.ee.
5. Õpetajad jagavad vanematele informatsiooni vahetu suhtlemise, telefoni ja meili teel.
6. Lasteaias käivate laste vanemaid ja teeninduspiirkonnas elavate lasteaias mittekäivate laste vanemaid nõustavad nende soovil õppe- ja kasvatusküsimustes vastava vanuserühma õpetajad ja vajadusel logopeed.

17. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

1. Lasteasutuse õppekava koostavad ja arendavad lasteasutuse pedagoogid, kaasates vanemaid.
2. Õppekava arendamine on pidev protsess, milles osalevad kõik lasteaia pedagoogilised töötajad, kes teevad ettepanekuid õppekava täiendamiseks ja muutmiseks.
3. Sisehindamise käigus jälgitakse ja analüüsitakse õppekava täitmist.
4. Pedagoogid annavad tagasiside õppekava täitmise kohta kutsestandardist lähtuva „Õpetaja õppeaasta tulemuslikkuse analüüs“ kaudu.
5. Lasteasutuse õppekava kinnitab direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse

LAPSE ISESEISVUSE JA TOIMETULEKUOSKUSTE TOETAMINE (IAK)

Lapse eesnimi:

Lapsevanem:

Rühmaõpetajad:

Muusikaõpetaja:

Logopeed:

Liikumisõpetaja:

Lapse arengu toetamine *mistahes valdkonna* eeldatavate tulemuste ja üldoskuste saavutamisel

1. Mänguoskused

Õppeaasta	Eesmärk lapse arengu toetamiseks	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V

2. Tunnetus- ja õpioskused

(Mina ja keskkond, keel ja kõne, matemaatika, kunst, muusika, liikumine)

Õppeaasta	Eesmärk lapse arengu toetamiseks	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V

3. Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

Õppeaasta	Eesmärk lapse arengu toetamiseks	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V

4. Lapse andekus mistahes valdkonnas

Õppeaasta	Eesmärk lapse arengu toetamiseks	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V

5. Logopeediline töö, lapse kõne arendamine

Õppeaasta	Eesmärk lapse arengu toetamiseks	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V

LAPSE ARENGU VESTLUS LAPSEVANEMAGA

Õppeaasta:

Vestluse toimumise kuupäev ja aeg:

Lapse nimi:

Rühmaõpetaja (d):

Lapsevanem:

KOOLIVALMIDUSKAART

Õppeaasta	
Lapse nimi	
Lapse vanus	
Lasteaias käidud aeg (periood ja kohal viibitud päevad)	
Kaardi koostamise aeg	

Mänguoskused	
Tunnetus- ja õpioskused	
Mina ja keskkond	
Keel ja kõne	
Matemaatika	
Kunst	
Muusika	
Liikumine	
Logopeediline töö	
Sotsiaalsed ja enesekohased oskused	
Õpetajad	
Lapsevanem	
Õppealajuhataja	
Direktor	

ARENGUKIRJELDUS

Õppeaasta	
Lapse nimi	
Lapse vanus	
Lasteaias käidud aeg (periood ja kohal viibitud päevad)	

Mänguoskused	
Tunnetus- ja õpioskused	
Mina ja keskkond	
Keel ja kõne	
Matemaatika	
Kunst	
Muusika	
Liikumine	
Logopeediline töö	
Sotsiaalsed ja enesekohased oskused	
Õpetajad	
Lapsevanem	

ISELOOMUSTUS

Märjamaa Lasteaed Pillerpallaasta.

Lapse nimi:

Vanus:

Tuli lasteaeda:

Rühmaõpetaja(d)

Lapsevanem